9070

REJESTR DOTYCZY:

HAUPT Zygmunt

s/c ..... i .....

z d. .....

..... w .....

kraj: .....

+ nagle 1975 w Winchester, Virginia

kraj: US.

pochowany: .....

nr grobu: .....

Nr rejestracyjny

327 / 75

Nota zamieszczona:
w tomie .....
czesci .....

Indeks

PLASTYCY/malarz/

PISARZ

Copyright: 1970
B.O. Jeżewski

Źródła i bibliografia c.d.

znak rozpoznawczy

Uwagi:

Nota:

Przypisy:

Źródła i bibliografia:

Wiadomosci nr 1528 z 13.7.75 - nekrolog

znak rozpoznawczy

50/nr 1528/

Ś. † P.

Zygmunt Haupt

MALARZ i PISARZ

Współpracownik „Wiadomości"

zmarł nagle w Winchester (Virginia)
w 68 roku życia

ZYGMUNT HAUPT (1907-1975)

Szkic biograficzny

Zygmunt Haupt urodził się 5 marca 1907 roku w Ułaszkowcach, w powiecie Czortków województwa tarnopolskiego.

Jego ojcem był Ludwik Haupt (1878-1928), inspektor szkół, a matką — Albina z domu Mazurek, nauczycielka.

Pierwsza wojna światowa spowodowała wielki wstrząs w ich życiu. Ludwik Haupt został powołany do armii austriackiej, podczas gdy jego rodzina stale zmieniała miejsce pobytu, pragnąc uniknąć inwazji Niemców i Rosjan. W czasie okupacji matka pisarza została postrzelona we własnym domu przez niezidentyfikowanego napastnika, który zbiegł. Incydent ten znalazł się po latach w opowiadaniu „Z kroniki o latającym domu".

W 1918 roku Albina Haupt zmarła na tyfus. Wychowaniem dzieci zajęła się jej niezamężna siostra, Helena Mazurek. Zygmunt Haupt uczęszczał najpierw do szkoły w Tarnopolu, następnie w Jarosławiu, a w 1924 roku ukończył Państwowe Gimnazjum imienia Kopernika we Lwowie, otrzymując doskonałe stopnie na egzaminie maturalnym.

Za namową ojca rozpoczął studia najpierw na wydziale inżynieryjnym, a następnie na architekturze Uniwersytetu im. Jana Kazimierza we Lwowie, ale na każdym z kierunków wytrzymał jedynie rok. Nauczył się jednakże kreślenia i ujawnił talent do rysunku.

W 1928 roku umarł Ludwik Haupt. Zygmunt Haupt przeznaczył swoją część spadku po ojcu na dwuletnie studia urbanistyczne w Paryżu, w Université de la Cité, na przełomie lat dwudziestych. Utrwalił ten okres w opowiadaniu „W Paryżu i w Arkadii".

Po powrocie do Polski Zygmunt Haupt zajmował się różnymi dorywczymi pracami, między innymi malowaniem stacji Męki

Pańskiej dla jednego z kościołów i dostarczaniem rysunków do gazety lwowskiej. Któregoś razu, gdy pojawił się w redakcji i dowiedział się od redaktora, że nie ma żadnego artykułu do zilustrowania, zaproponował, że sam coś napisze dołączając rysunek. W ten sposób zaczęła się jego kariera pisarska.

Na początku lat trzydziestych został powołany do wojska, do kawalerii, a potem do zmechanizowanej artylerii. Życie w wojsku zrobiło na nim duże wrażenie, był głęboko przywiązany do koni oraz do kawalerii.

Wróciwszy do życia w cywilu Zygmunt Haupt zajął się pisaniem i rysowaniem. Otrzymał także zamówienie architektoniczne: na przykład przebudowanie domu rodziny Łęczyńskich, bogatych ziemian spod Lwowa. Zaprzyjaźnił się z nimi i często ich odwiedzał, przywożąc niekiedy przyjaciół. Łęczyńscy zaznajomili Zygmunta Haupta z nowym dlań stylem życia: brał z nimi udział w polowaniach, grał w amatorskich przedstawieniach teatralnych, uczestniczył we wspinaczkach wysokogórskich. Dzięki nim nauczył się też początków angielskiego. Znał już niemiecki i francuski.

W maju 1939 roku został zmobilizowany i otrzymał stopień podporucznika. W czasie kampanii wrześniowej jego jednostka zmechanizowanej artylerii walczyła przez trzy tygodnie na obszarach południowo-wschodnich i była przypuszczalnie jedną z ostatnich, jakie zaprzestały walki.

Po klęsce wrześniowej Haupt i około stu pięćdziesięciu ludzi z jego jednostki uciekli przez zieloną granicę na Węgry, gdzie wszystkich internowano. Hauptowi udało się jednak uciec i przedostać do Francji, gdzie dołączył do formującej się armii polskiej. Stacjonował na południu Francji, a następnie został skierowany do Bretanii. Ten okres opisał między innymi w opowiadaniu „Dziewczynka z nóżkami na księżycach". W czasie bitwy o Dunkierkę przedostał się do Anglii na pokładzie m/s „Batory". Został skierowany do jednostki polskiej stacjonującej w Gosford w Szkocji. Stamtąd przeniesiono go do Londynu, gdzie zbliżył się z Antonim Słonimskim, wówczas redaktorem pisma *Nowa Polska*, i Mieczysławem Grydzewskim, redaktorem *Wiadomości*.

Inny Polak, Wojciech Chełkowski, poznał Haupta z Sir Owenem O'Malley, brytyjskim dyplomatą i ministrem d/s Polski, oraz z jego siostrą, Corą Sanders Hodgson. W czerwcu 1944 roku pisarz poznał w domu Cory Sanders jej amerykańską kuzynkę Edith Norris — mieszkankę Nowego Orleanu, która przybyła do wojennego Londynu w charakterze pracownicy Amerykańskiego Czerwonego Krzyża. Haupt i Edith Norris pobrali się 7 września 1944 roku w kościele polskim pod wezwaniem Matki Boskiej Częstochowskiej w Londynie. Zamieszkali w Cornwall Gardens. W owym czasie Haupt pisywał do *Nowej Polski* i do *Wiadomości*.

W październiku 1945 roku urodził się ich jedyny syn, który na chrzcie otrzymał imię Arthur.

Po demobilizacji Zygmunta Haupta w październiku 1946 małżonkowie postanowili przenieść się na stałe do Stanów Zjednoczonych. Do czerwca 1951 roku mieszkali w Nowym Orleanie. W owych latach Zygmunt Haupt ogłosił sporo opowiadań po polsku i część ich przełożył na angielski; opublikował je w pismach amerykańskich. Jednocześnie malował i jego obrazy znalazły się na indywidualnych i zbiorowych wystawach organizowanych w Nowym Orleanie. W 1951 roku zaczął pracować w nowojorskiej rozgłośni Głosu Ameryki. Rok później otrzymał obywatelstwo amerykańskie.

W 1958 roku Haupt został przeniesiony z radia do nowopowstałego pisma *Ameryka* w charakterze redaktora i tłumacza. Pracował tam do przejścia na emeryturę w 1969 roku. Jednocześnie ogłoszał kolejne opowiadania po polsku w *Wiadomościach* oraz w *Kulturze*, a ich tłumaczenia, najczęściej własnego autorstwa, w takich elitarnych lub niskonakładowych pismach amerykańskich jak *Accent, Nassau Review, Furioso, The Paris Review, New Directions*. Prócz twórczości własnej, tłumaczył utwory współczesnych poetów angielskich i amerykańskich.

W czasie lat spędzonych w Waszyngtonie Zygmunt Haupt miał wystawy obrazów w Baltimore i w Atlancie, ale malował już rzadziej. Natomiast nadal dużo pisał. W 1962 roku otrzymał nagrodę literacką *Kultury*. Odebrał ją osobiście na początku 1963 roku. Tego roku Instytut Literacki ogłosił zbiór jego opowiadań pt. *Pierścień z papieru*.

W 1971 roku Zygmunt Haupt otrzymał doroczną nagrodę im. Kościelskich za twórczość literacką. W tym czasie po raz drugi odwiedził Francję, licząc na ogłoszenie drugiego zbioru opowiadań, ale zmarł nie doczekawszy realizacji projektu.

W maju 1975 roku dostał jednocześnie ataku serca i wylewu krwi do mózgu. Zmarł w szpitalu w Winchester w stanie Wirginia 10 maja 1975 roku. Pochowany jest na cmentarzu Metairie w Nowym Orleanie.

W 1982 roku Stanford University w Kalifornii przyjął do archiwum jego spuściznę literacką — rękopisy, listy, w tym obszerną korespondencję po polsku. Stanowi ona teraz część kolekcji słowiańskiej tej placówki naukowej.

Spisał Arthur HAUPT
tłum. R.G.

Zygmunt Haupt
Szkic biograficzny
„Szpada"
InA - Lit. - Pamięć 1988